

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

голова Приймальної комісії

_____ проф. І.Є. Цепенда
„ 17” лютого 2020 р.

ПРОГРАМА
вступного випробування з

«Теоретико–методологічні засади лінгводидактики»
(назва конкурсного предмета)

для зарахування на навчання за ступенем доктора філософії за спеціальністю

014 Середня освіта «спеціалізація – теорія та методика навчання
(українська мова)»

на основі освітньо-кваліфікаційного рівня/ступеня спеціаліста/магістра
при прийомі на навчання у 2020 році

за не суміжною спеціальністю

Розглянуто та схвалено
на засіданні Приймальної комісії
ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”
Протокол №1 від „ 17” лютого 2020 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування з “Теоретико–методологічні засади лінгводидактики” є перевірка знань і відбір вступників для зарахування на навчання за ступенем доктора філософії за спеціальністю **014 середня освіта (за предметними спеціалізаціями)** при прийомі на навчання на основі освітньо-кваліфікаційного рівня/ступеня спеціаліста/магістра до ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” у 2020 році за не суміжною спеціальністю.

Програма містить основні питання з “Теоретико–методологічні засади лінгводидактики” та перелік рекомендованої літератури.

Наведений перелік питань, які виносяться на вступне випробування дасть можливість вступнику систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування.

Перелік рекомендованої літератури сприятиме у пошуку і підборі джерел підготовки для вступного випробування.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНІ ОРІЄНТИРИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ

Мовлення як об’єкт вивчення у контексті дитячого розвитку. Українська лінгводидактика та її поняття. Міждисциплінарні зв’язки у викладанні української лінгводидактики. Методологічні засади лінгводидактики. Психологічні засади лінгводидактики. Педагогічні засади лінгводидактики. Методи наукового дослідження в лінгводидактиці.

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ЛІНГВОДИДАКТИКИ

Історичні етапи становлення педагогічних систем мовленнєвого розвитку дітей. Лінгводидактична концепція К. Д. Ушинського. Лінгводидактична спадщина І. І. Срезневського. Лінгводидактична концепція Софії Русової. «Рідномовні обов’язки» І. Огієнка. Лінгводидактична концепція В. О. Сухомлинського.

Сучасний етап розвитку лінгводидактики в Україні. Становлення і розвиток лінгводидактики в зарубіжних країнах.

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВОДИДАКТИКИ

Розвиток української лінгводидактики в контексті Державного стандарту базової і повної освіти в Україні. Стандартизація мовної освіти і завдання вчителя загальноосвітньої школи. Генетичні і функціональні особливості української мови. Рідна мова – основа гуманізації освіти. Концептуальні засади навчання рідної мови. Компетентнісний підхід до формування мовної особистості в євроінтеграційному контексті. Текстцентричний аспект формування риторичних умінь і навичок учнів. Формування мовної особистості учня – важлива проблема сучасної лінгводидактики.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ

Наукові засади формування професійного мовлення. Мовна особистість дитини в перспекції мовленнєвого спілкування. Культуромовний аспект підготовки фахівців. Концепція когнітивної методики навчання української мови. Концептуальні засади комунікативної методики навчання української мови.

Внесок провідних учених - педагогів та методистів - у розвиток теорії і практики навчання рідної мови в школі. Праці Ф. І. Буслаєва, К. Д. Ушинського, В. І. Масальського, А. П. Машкіна, А. П. Медушевського, С. Х. Чавдарова, О. М. Пешковського, О. Ф. Музиченка, О. Синявського, О. М. Біляєва, В. О. Сухомлинського про українську мову та її вивчення в школі. Сучасні українські методисти (А. М. Богуш, Е. Я. Палихата, В. Я. Мельничайко, С. О. Караман, М. І. Пентилюк, К. М. Плиско, Л. М. Паламар, О. Н. Хорошковська, І. М. Хом'як, С. Т. Яворська та ін.).

Актуальні проблеми української лінгводидактики: неперервна мовна освіта, гуманізація, демократизація шкільного навчання мови; профільне навчання української мови; сучасні концепції мовної освіти в Україні; українознавчий аспект у навчанні мови в школі; когнітивна методика навчання; розвивальне, інтерактивне і проблемне навчання; діяльнісний, комунікативний, функційно-стилістичний, проблемно-пошуковий, диференційований та особистісний підходи до навчання мови; форми і методи поглибленого вивчення мови; особливості навчання мови в нових типах шкіл (гімназія, ліцей, коледж, колеґіум та ін.)

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абрамович С. Мовленнєва комунікація: підручник / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарьова. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 472 с.
2. Аристотель. Риторика / Пер. О. Цыбенко. Риторика. Поэтика. – М. : Лабиринт, 2000. – 220 с.
3. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека / Н. Д. Арутюнова. – М., 1998. – 896 с.
4. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / [автор-сост. О. С. Ахманова]. – изд. 4-е, стереотипное. – М. : КомКнига, 2007. – 576 с.
5. Бакум З. П. Теоретико-методичні засади навчання фонетики української мови в гімназії: монографія / Зінаїда Павлівна Бакум. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2008. – 338 с.

6. Баранник Д. Х. Усний монолог / Д. Х. Баранник. – Дніпропетровськ, 1969. – 127 с.
7. Бахтин М. М. Естетика словесного творчества / М. М. Бахтин. – М. : Искусство, 1986. – 445 с.
8. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації / Ф. С. Бацевич. – К. : Довіра, 2007. – 205 с.
9. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики : підручник / Ф. С. Бацевич. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с.
10. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної генеалогії : навчальний посібник / Ф. С. Бацевич. – К. : «Академія», 2006. – 248 с.
11. Богуш А. Дошкільна лінгводидактика: теорія і практика. – Запоріжжя: Просвіта, 2000. – 216 с.
12. Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика : теорія, методика навчання дітей рідної мови : підруч. / А. М. Богуш, Н. В. Гавриш ; за ред. А. М. Богуш. – К. : Вицашк., 2007. – 542 с.
13. Белянин В. П. Психолінгвістика : учебник / В. П. Белянин. – М. : Флинта, 2004. – 232 с.
14. Бенвенист Э. Общая лингвистика / Эмиль Бенвенист. – Москва, 1974. – 448 с.
15. Білецький А. О. Про мову і мовознавство : навчальний посібник / А. О. Білецький. – К. : АртЕк, 1997. – 224 с.
16. Біляєв О. М. Лінгводидактика рідної мови : навчально-методичний посібник / О. М. Біляєв. – К. : Генеза, 2005. – 180 с.
17. Богин Г. И. Современная лингводидактика : учеб. пособие / Г. И. Богин. – Калинин : Калинин. гос. ун-т, 1980. – 61 с.
18. Бутенко Н. Ю. Комунікативні процеси у навчанні / Н. Ю. Бутенко. – К. : КНЕУ, 2004. – 383 с.
19. Валгина Н. Теория текста : учебное пособие / Н. С. Валгина. – Москва, Изд-во МГУП «Мир книги», 1998. – 210 с.
20. Вашуленко М. С. Перспективність і наступність у навчанні української мови в початковій і середній школі / М. С. Вашуленко // Українська мова і література в школі. – 1991. – № 8. – С. 15–20.
21. Вашуленко М. С. Українська мова і мовлення в початковій школі : методичний посібник / М. С. Вашуленко. – К. : Освіта, 2006. – 268 с.
22. Вашуленко М. С. Формування мовної особистості молодшого школяра в умовах переходу до 4-річного початкового навчання / М. С. Вашуленко // Початкова школа. – 2001. – № 1. – С. 11–14.

23. Великий тлумачний словник сучасної української літературної мови / [уклад. і голов. ред. Бусол В. Т.]. – К. : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2002. – 1440 с.
24. Виноградов В. В. Стилистика. Теория поэтической речи. Поэтика / В. В. Виноградов. – М.: Изд-во АН СССР, 1963. – 255 с.
25. Выготский Л. С. Мышление и речь / Лев Семенович Выготский. – М. : Лабиринт, 2005. – 352 с.
26. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистических исследований / И. Р. Гальперин. – М., 1981. – 139 с.
27. Гнаткович Т. Д. Алгоритмізація мовного явища як прийом підвищення мовної культури учнів: Поради вчителю / Т. Д. Гнаткович. – Ужгород, Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2005. – 34 с.
28. Гнаткович Т. Д. Формування мовної компетентності учнів основної школи у процесі вивчення синтаксису української мови : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.02 «Теорія та методика (українська мова)» / Т. Д. Гнаткович. – Херсон, 2011. – 21 с.
29. Гойхман О. Я. Речевая коммуникация : учебник / О. Я. Гойхман, Т. М. Надина. – М. : ИНФРА-М, 2007. – 272 с.
30. Головин Б. Н. Основы культуры речи : учеб. [для вузов по спец. «Рус. яз. и лит.»] / Б. Н. Головин. – М. : Высш. шк., 1988.
31. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
32. Горошкіна О. М. Лінгводидактичні засади навчання української мови в старших класах природничо-математичного профілю : монографія / Олена Миколаївна Горошкіна. – Луганськ: Альма-матер, 2004. – 362 с.
33. Гудзик І. П. Аудіювання українською мовою : Посібник / І. П. Гудзик. – К. : Педагогічна думка, 2003. – 144 с.
34. Гумбольдт В. Избранные труды по языкознанию / В. Гумбольдт; [пер. с нем. яз. Г. В. Рамишвили]. – М. : Прогресс, 2000. – 400 с.
35. Державна національна програма «Освіта (Україна ХХІ століття)». – К. : Райдуга, 1994. – 61 с.
36. Дідук Г. І. Лінгвостилістичні та комунікативно-ситуативні вправи на уроках української мови у 5–7 класах / Г. І. Дідук. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. – 80 с.
37. Дмитровський Є. М. Методика викладання української мови в середній школі / Є. М. Дмитровський. – К. : Радянська школа. – 1965. – 286 с.
38. Дроздова І. Наукові основи формування українського професійного мовлення студентів ВНЗ нефілологічних спеціальностей : монографія / І. П. Дроздова. – Х. : ХНАМГ, 2010. – 320 с.

39. Дудик П. С. Стилїстика української мови : навчальний посібник / П. С. Дудик. – К. : Академія, 2005. – 368 с.
40. Єрмоленко С. Я. Культура української мови / Мова. Людина. Суспільство. – К. : Наукова думка, 1977. – С. 103–110.
41. Єрмоленко С. Навчально-виховна концепція вивчення української (державної) мови / С. Єрмоленко, Л. Мацько // Дивослово. – 1994. – № 7. – С. 28–34.
42. Жинкин Н. И. Механизмы речи / Н. И. Жинкин. – М. : Наука, 1958. – 352 с.
43. Життєва компетентність особистості : від теорії до практики : Науково-методичний посібник/ [ред. І. Г. Єрмакова]. – Запоріжжя : Центріон, 2005. – 640 с.
44. Зарубина Н. Д. Текст : лингвистический и методический аспекты / Н. Д. Зарубина. – М. : Русский язык, 1981. – 112 с.
45. Захлюпана Н. М. Словник-довідник з методики викладання української мови / Н. М. Захлюпана, І. М. Кочан. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. – 250 с.
46. Зимняя И. А. Лингвopsиxология речевоy деятельности / И. А. Зимняя. – М. : МПСИ; Воронеж: МОДЭК, 2001. – 432 с.
47. Златів Л. М. Комплексний підхід до роботи з науково-навчальним текстом у курсі практикуму з української мови / Л. М. Златів // Українська мова і література в школі. – 1999. – № 3. – С. 49–52.
48. Казарцева О. М. Культура речевого общения. Теория и практика обучения : учебное пособие для студентов педагогических учебных заведений / О. М. Казарцева. – М. : Флинта-Наука, 1999. – 496 с.
49. Караман С. О. Зміст і технологія навчання української мови в гімназії : автореф. дис. ... доктора пед. наук : 13.00.02 «Теорія і практика (українська мова)» / Караман Станіслав Олександрович. – К., 2000. – 36 с.
50. Ключові компетентності для освіти впродовж усього життя. З рекомендацій Європейського парламенту та Європейської Ради // Українська мова і література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2010 – № 1. – С. 4–10.
51. Ковалик І. І. Методика проведення лінгвістичного аналізу тексту / І. І. Ковалик, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ. – К. : Вища школа, 1984. – 120 с.
52. Ковальчук Н. Текстoцентричний підхід до вивчення української пунктуації / Н. П. Ковальчук // Педагогічні науки [зб. наук. праць]. – Херсон : Видавництво ХДУ, 2008. – Випуск 47.– 424 с.

53. Кочан І. М. Культура рідної мови / І. М. Кочан, А. С. Токарська. – Львів : Світ, 1996. – 232 с.
54. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підручник / М. П. Кочерган. – К. : Видавничий центр «Академія», 2006. – 464 с.
55. Леонтьев А. А. Основы психолінгвістики / А. А. Леонтьев. – М. : Смысл, 1999. – 287 с.
56. Леонтьев А. А. Психолінгвістическіє єдиници и порождение речевого высказывания / А. А. Леонтьев. – М., 1969. – 308 с.
57. Леонтьев А. А. Слово в речевій діяльності. Некоторые проблемы общей теории речевой деятельности / А. А. Леонтьев. – М., Наука, 1965. – 245 с.
58. Леонтьев А. А. Язык, речь, речевая деятельность / А. А. Леонтьев. – М. : Просвещение, 1969. – 214 с. (2).
59. Лінгвістический енциклопедический словарь. – М. : Советская энциклопедия, 1990. – 688 с.
60. Лурия А. Р. Язык и сознание / А. Р. Лурия. – М. : Изд-во МГУ, 1979. – 320 с.
61. Любашенко О. В. Лінгводидактичні стратегії: проектування процесу навчання української мови у вищій школі: Монографія / Олеся Вадимівна Любашенко. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. – 296 с.
62. Львов М. Р. Методика розвитку зв'язної мови молодших школярів / М. Р. Львов. – М., 1985. – 176 с.
63. Мамчур Л. Українська мова: шляхи розвитку професійної мовнокомунікативної компетентності: навчальний посібник / І. А. Кучеренко, Л. І. Мамчур. – Умань : РВЦ Софія, 2010. – 150 с.
64. Макаров М. Л. Основы теории дискурса. – М. : ИТДГК «Гнозис», 2003. – 280 с.
65. Мацько Л. І. Культура української фахової мови : навч. посібник / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець. – К. : Академія, 2007. – 360 с.
66. Мацько Л. Аспекти мовної особистості у проекції педагогічного дискурсу / Л. Мацько // Дивослово. – 2006. – № 7. – С. 2–5.
67. Мацько Л. І. Риторика : навч. посіб. / Л. І. Мацько, О. М. Мацько. – К. : Вища школа, 2003. – 311 с.
68. Мацько Л. І. Стилїстика української мови : підручник / Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М.. – К. : Вища школа, 2003. – 462 с.
69. Мельничайко В. Я. Лінгвістика тексту у шкільному курсі української мови: Посібник для вчителів. – К. : Радянська школа, 1986. – 168 с.
70. Методика викладання української мови в середній школі : навчальний посібник / О. М. Біляєв, В. Я. Мельничайко, М. І. Пентилюк, Г. Р. Передрій, Л. П. Рожило. – К. : Радянська школа, 1987. – 246 с.

71. Методика викладання української мови в середній школі : навчальний посібник / І. С. Олійник, В. К. Іваненко, Л. П. Рожило, О. С. Скорик. – К. : Вища школа, 1989. – 439 с.
72. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах / [за ред. С. Ю. Ніколаєвої]. – К. : Ленвіт, 1999. – 320 с.
73. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / [за ред. М. С. Вашуленка]. – К. : Літера ЛТД, 2010. – 364 с.
74. Методика навчання української мови в середніх навчальних закладах. / [за ред. М. І. Пентилюк]. – К. : Ленвіт, 2004. – 400 с.
75. Мова і культура / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, П. Ю. Гриценко та ін. – К. : Наук. думка, 1986. – 182 с.
76. Новий тлумачний словник української мови (у трьох томах) [уклад. В. В. Яременко, О. М. Сліпушко] – том 1, А – К. : Аконіт, 2001. – 928с.
77. Онкович Г. В. Українознавство і лінгводидактика / Г. В. Онкович. – К. : Логос, 1997. – 108 с.
78. Паламар Л. М. Лінгводидактичні умови формування україномовної особистості / Л.М. Паламар. – К. : Либідь, 1997. – 235 с.
79. Пентилюк М. Концептуальні засади навчання рідної мови / М. І. Пентилюк // Педагогічні науки : зб. наук. праць. – Херсон : Видавництво ХДУ, 2003. – Випуск 32. – С. 69–71.
80. Пентилюк М. Концепція когнітивної методики навчання української мови / М. Пентилюк, О. Горошкіна, А. Нікітіна // Дивослово. – 2004. – № 8. – С. 5–9.
81. Пентилюк М. І. Наукові засади комунікативної спрямованості у навчанні рідної мови / М. І. Пентилюк // Українська мова і література в школі. – 2000. – № 3. – С. 8–10.
82. Пентилюк М. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики : збірник статей / Марія Пентилюк. – К. : Ленвіт, 2012. – 256 с.
83. Різун В. В. Нариси про текст : Теорет. питання комунікації тексту / Різун В. В., Мамалига А. І., Феллер М. Д. – К. : РВЦ Київський університет, 1998. – 336 с.
84. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд) / О. О. Селіванова. – К. : Вид-во Українського фітосоціологічного центру, 1999. – 148 с.
85. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / Олена Олександрівна Селіванова. – Полтава : Довкілля – К., 2006. – 716 с.

86. Сербенська О. Культура усного мовлення : практикум [навч. посібник]. / О. Сербенська. – К. Центр навчальної літератури, 2004, – 216 с.
87. Симоненко Т. В. Теорія і практика формування професійної мовно-комунікативної компетенції студентів філологічних факультетів: монографія / Тетяна Володимирівна Симоненко. – Черкаси : Вид-во Вовчок О. Ю., 2006. – 328 с.
88. Синиця І. О. Психологія усного мовлення / І. О. Синиця. – К. : Радянська школа, 1974. – 206 с.
89. Стельмахович М. Г. Система роботи з розвитку зв'язного мовлення в 4–8 класах / М. Г. Стельмахович. – Київ : Радянська школа, 1981. – 132 с.
90. Хом'як І. М. Наукові основи навчання орфографії в середній школі. – Рівне : ППФ «Волинські обереги», 1998. – 228 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань регулюється Положенням про організацію вступних випробувань у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”.